

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NILLO JÄÄSKINEN
της 25ης Απριλίου 2013¹

Υπόθεση C-9/12

Corman-Collins SA
κατά
La Maison du Whisky SA

[αίτηση του tribunal de commerce de Verviers (Βέλγιο) για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Διεθνής δικαιοδοσία, σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Άρθρο 2 — Άρθρο 5, σημείο 1, στοιχεία α' και β' — Ειδική διεθνής δικαιοδοσία επί διαφορών εκ συμβάσεως — Έννοιες “πώληση εμπορευμάτων” και “παροχή υπηρεσιών” — Σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεως εμπορευμάτων — Επίδικη παροχή»

I – Εισαγωγή

1. Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης, που υπέβαλε το tribunal de commerce de Verviers (Βέλγιο), έχει κυρίως ως αντικείμενο την ερμηνεία του κανόνα ειδικής δικαιοδοσίας που προβλέπεται για διαφορές εκ συμβάσεως στο άρθρο 5, σημείο 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις², ο οποίος συνήθως αποκαλείται κανονισμός Βρυξέλλες I.

2. Η αίτηση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο αγωγής που ασκήθηκε από την Corman-Collins SA (στο εξής: Corman-Collins), εταιρία εγκατεστημένη στο Βέλγιο, κατά της La Maison du Whisky SA (στο εξής: La Maison du Whisky), εταιρίας εγκατεστημένης στη Γαλλία, λόγω της καταγγελίας εκ μέρους της τελευταίας αυτής μιας συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεως εμπορευμάτων που δέσμευε τους διαδίκους κατά την ενάγουσα της κύριας δίκης.

3. Η γαλλική εταιρία αμφισβητεί τη δικαιοδοσία των βελγικών δικαστηρίων να επιληφθούν της διαφοράς αυτής, καθώς και την ίδια την ύπαρξη συμβάσεως τέτοιου είδους μεταξύ των διαδίκων. Στηρίζει την ένστασή της περί αναρμοδιότητας στο άρθρο 2 του κανονισμού 44/2001, που προβλέπει ότι ο εναγόμενος που είναι εγκατεστημένος εντός κράτους μέλους³ πρέπει καταρχήν να ενάγεται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, πρώτον, ως προς την ενδεχόμενη ασυμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης ενός κανόνα του

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — ΕΕ 2001, L 12, σ. 1.

3 — Στο πλαίσιο των παρουσών προτάσεων, με τον όρο «κράτος μέλος» νοούνται, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλην του Βασιλείου της Δανίας.

βελγικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου ο οποίος προβλέπει τη δικαιοδοσία των βελγικών δικαστηρίων εφόσον ο ενάγων είναι αντιπρόσωπος εγκατεστημένος στο Βέλγιο που προβάλλει την καταγγελία συμβάσεως αποκλειστικής αντιπροσωπείας πωλήσεων παράγουσας τα αποτελέσματά της στην εθνική επικράτεια.

4. Δεύτερον, και εδώ έγκειται το βασικό ενδιαφέρον της υπό κρίση υποθέσεως, ζητείται, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να αποφανθεί αν μια σύμβαση αντιπροσωπείας, δυνάμει της οποίας ένα συμβαλλόμενο μέρος αγοράζει προϊόντα σε ένα άλλο κράτος μέλος προκειμένου να τα μεταπωλήσει στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, πρέπει να χαρακτηριστεί ως «πώληση εμπορευμάτων» ή ως «παροχή υπηρεσιών» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, ερώτημα σε σχέση με το οποίο υποστηρίχθηκαν διαφορετικές θέσεις τόσο στη νομική θεωρία όσο και στη νομολογία διαφόρων κρατών μελών⁴. Αν δεν πρέπει να γίνει δεκτός κανένας από τους χαρακτηρισμούς αυτούς, το είδος αυτό των συμβάσεων θα μπορούσε να εμπίπτει στον κανόνα δικαιοδοσίας που προβλέπεται στο εν λόγω σημείο 1, στοιχείο α', σύμφωνα με τη σειρά εφαρμογής που καθορίζει το ίδιο σημείο 1, στοιχείο γ'.

5. Τέλος, το τελευταίο προδικαστικό ερώτημα, του οποίου η διατύπωση μπορεί να γίνει κατανοητή μόνον υπό το φως του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής, καλεί το Δικαστήριο να καθορίσει, σε περίπτωση που το στοιχείο α' και όχι το στοιχείο β', του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 θα είχε εφαρμογή σε μια αγωγή όπως η επίμαχη της κύριας δίκης, αν «η επίδικη παροχή», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είναι αυτή του πωλητή-αντιπροσωπευόμενου ή αυτή του αγοραστή-αντιπροσώπου.

II – Το νομικό πλαίσιο

A – Το δίκαιο της Ένωσης

1. Ο κανονισμός 44/2001

6. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 1, υπό τον τίτλο «Γενικές διατάξεις», του κεφαλαίου II, του εν λόγω κανονισμού, περί των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας, προβλέπει την αρχή κατά την οποία, «[μ]ε την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους».

7. Κατά το άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 του κεφαλαίου II αυτού, υπό τον τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες»:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

1. α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η [επίδικη] παροχή·

4 — Για αναλύσεις συγκριτικού δικαίου, βλ., μεταξύ άλλων, Berlioz, P., «La notion de fourniture de services au sens de l'article 5-1 b) du règlement "Bruxelles I"», *J.D.I.*, 2008, αριθ. 3, doctr. 6, σ. 675· Hollander, P., *Le droit de la distribution*, Anthémis, Λιέγη, 2009, σ. 271 επ· καθώς και Magnus, U., και Mankowski, P. (επιμ.), *Brussels I Regulation*, Sellier European Law Publishers, Μόναχο, 2012, σ. 153 επ.

- β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:
- εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,
 - εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών, ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·
- γ) το στοιχείο α' εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β')».

2. Ο κανονισμός Ρώμη I

8. Κατά την αιτιολογική σκέψη 7 του κανονισμού (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη I)⁵, «[τ]ο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής και οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να συνάδουν με τον κανονισμό [44/2001]».

9. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι:

«Ελλείψει επιλογής του εφαρμοστέου στη σύμβαση δικαίου σύμφωνα με το άρθρο 3 και με την επιφύλαξη των άρθρων 5 έως 8, το εφαρμοστέο δίκαιο στη σύμβαση καθορίζεται ως εξής:

- α) η σύμβαση πώλησης αγαθών διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ο πωλητής έχει τη συνήθη διαμονή του·
- β) η σύμβαση παροχής υπηρεσιών διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ο πάροχος υπηρεσίας έχει τη συνήθη διαμονή του·
- [...]
- στ) η σύμβαση διανομής διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ο διανομέας έχει τη συνήθη διαμονή του·

[...]»

B – Το βελγικό δίκαιο

10. Ο νόμος της 27ης Ιουλίου 1961 σχετικά με τη μονομερή καταγγελία των συμβάσεων αντιπροσωπείας αποκλειστικών πωλήσεων αορίστου χρόνου⁶ (στο εξής: βελγικός νόμος της 27ης Ιουλίου 1961), ορίζει την «αντιπροσωπεία πωλήσεων» στο άρθρο του 1, παράγραφος 2, ως «κάθε σύμβαση δυνάμει της οποίας ένας αντιπροσωπευόμενος παρέχει, σε έναν ή περισσότερους αντιπροσώπους, το αποκλειστικό δικαίωμα πωλήσεως, ιδίω ονόματι και για ίδιο λογαριασμό, των προϊόντων που αυτός κατασκευάζει ή διανέμει».

5 — ΕΕ L 177, σ. 6.

6 — *Moniteur belge* της 5ης Οκτωβρίου 1961, σ. 7518. Νόμος όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 13ης Απριλίου 1971, σχετικά με τη μονομερή καταγγελία των συμβάσεων αντιπροσωπείας πωλήσεων (*Moniteur belge* της 21ης Απριλίου 1971, σ. 4996).

11. Κατά το άρθρο 4 του νόμου αυτού:

«Ο αντιπρόσωπος ο οποίος υπέστη ζημία λόγω της καταγγελίας συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεων η οποία παράγει αποτελέσματα στο σύνολο ή σε μέρος της βελγικής επικράτειας δύναται σε κάθε περίπτωση να εναγάγει τον αντιπροσωπευόμενο στο Βέλγιο, είτε ενώπιον του δικαστηρίου της κατοικίας του είτε ενώπιον του δικαστηρίου της έδρας του αντιπροσωπευομένου.

Εάν η διαφορά αχθεί ενώπιον βελγικού δικαστηρίου, το βελγικό δικαστήριο εφαρμόζει αποκλειστικά το βελγικό δίκαιο.»

III – Η διαφορά της κύριας δίκης, τα προδικαστικά ερωτήματα και η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

12. Η Corman-Collins, εταιρία εγκατεστημένη στο Βέλγιο, και η La Maison du Whisky, εταιρία εγκατεστημένη στη Γαλλία, διατηρούσαν επί μια δεκαετία εμπορικές σχέσεις, στο πλαίσιο των οποίων η πρώτη αγόραζε από τη δεύτερη ποσότητες ουίσκι διαφόρων εμπορικών σημάτων, τις οποίες παρελάμβανε από τις αποθήκες της γαλλικής εταιρίας, για να τις μεταπωλήσει στο βελγικό έδαφος.

13. Καθ' όλη την περίοδο αυτή, η Corman-Collins χρησιμοποιούσε την ονομασία «Maison du Whisky Belgique» και έναν ιστότοπο επονομαζόμενο www.whisky.be, χωρίς αυτό να προκαλεί καμία αντίδραση εκ μέρους της La Maison du Whisky. Επιπλέον, τα στοιχεία διεύθυνσης της Corman-Collins αναφέρονταν στην επιθεώρηση «*Whisky Magazine*» την οποία εξέδιδε μια θυγατρική της La Maison du Whisky.

14. Τον Δεκέμβριο του 2010, η τελευταία αυτή απαγόρευσε στην Corman-Collins να χρησιμοποιεί την εν λόγω ονομασία και έκλεισε τον εν λόγω ιστότοπο. Τον Φεβρουάριο του 2011, πληροφόρησε την Corman-Collins ότι, από την 1η Απριλίου και από την 1η Σεπτεμβρίου 2011 αντιστοίχως, θα ανέθετε την αποκλειστική διανομή δύο από τα φέροντα διαφορετικά σήματα προϊόντα της σε μια άλλη βελγική εταιρία, μέσω της οποίας καλούνταν η Corman-Collins να δίδει πλέον τις παραγγελίες της.

15. Στις 9 Μαρτίου 2011, η Corman-Collins ενήγαγε τη La Maison du Whisky ενώπιον του *tribunal de commerce de Verviers* ζητώντας, κυρίως, να υποχρεωθεί η εναγομένη, βάσει του βελγικού νόμου της 27ης Ιουλίου 1961, να της καταβάλει αποζημίωση λόγω καταγγελίας χωρίς τήρηση προθεσμίας, καθώς και πρόσθετη αποζημίωση.

16. Η Maison du Whisky αμφισβήτησε την κατά τόπο αρμοδιότητα του επιληφθέντος δικαστηρίου, με το αιτιολογικό ότι αρμόδια κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2 του κανονισμού 44/2001 είναι τα γαλλικά δικαστήρια. Η Corman-Collins απάντησε στην ένσταση αυτή επικαλούμενη το άρθρο 4 του εν λόγω βελγικού νόμου.

17. Επιπλέον, οι διάδικοι διαφώνησαν ως προς τον χαρακτηρισμό που πρέπει να δοθεί στις εμπορικές τους σχέσεις, με δεδομένο ότι ουδέποτε συνήψαν εγγράφως συμφωνία-πλαίσιο στην οποία να ορίζονται οι όροι των σχέσεων αυτών. Η Corman-Collins υποστήριξε ότι επρόκειτο για σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας αποκλειστικών πωλήσεων κατά την έννοια του ίδιου βελγικού νόμου, ενώ η La Maison du Whisky υποστήριξε ότι επρόκειτο για απλές συμβάσεις πωλήσεως, συναπτόμενες βάσει των εβδομαδιαίων παραγγελιών, ανάλογα με τις επιθυμίες που διατύπωνε η Corman-Collins.

18. Στην απόφαση περί παραπομπής, το *tribunal de commerce de Verviers* αναφέρει, ρητώς, ότι η Corman-Collins και η La Maison du Whisky «συνδέονταν με προφορική σύμβαση» και ότι, «δυνάμει του βελγικού [...] νόμου της 27ης Ιουλίου 1961, η έννομη σχέση μεταξύ των διαδίκων δύναται να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην έννοια της συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεων, καθόσον η ενάγουσα είχε το δικαίωμα να μεταπωλεί τα προϊόντα που αγόραζε από την εναγομένη στη βελγική επικράτεια».

19. Αντιθέτως, το δικαστήριο αυτό εκφράζει αμφιβολίες όσον αφορά τη δυνατότητα να στηρίξει την αρμοδιότητά του στον κανόνα που προβλέπει το άρθρο 4 του βελγικού νόμου της 27ης Ιουλίου 1961, λαμβανομένης υπόψη της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης και των διατάξεων του κανονισμού 44/2001, ο οποίος έχει εφαρμογή τόσο *ratione loci* όσο και *ratione materiae* κατά την γνώμη του. Το εν λόγω δικαστήριο σημειώνει ότι, δυνάμει του άρθρου 2 του εν λόγω κανονισμού, αρμόδια θα έπρεπε να είναι τα γαλλικά δικαστήρια, αλλά ότι θα μπορούσε επίσης να εφαρμοστεί το άρθρο 5, σημείο 1, του ίδιου κανονισμού. Συναφώς, διερωτάται, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου⁷, ως προς το αν μια σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων πρέπει να χαρακτηρίζεται πώληση εμπορευμάτων και/ή σύμβαση παροχής υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001. Προσθέτει ότι, μόνον αν κανένας από τους χαρακτηρισμούς αυτούς δεν μπορεί να γίνει δεκτός για μια σύμβαση του είδους αυτού, θα πρέπει να καθοριστεί ποια είναι η επίδικη παροχή που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής στη διαφορά της κύριας δίκης, εισάγοντας έτσι μια προβληματική που αφορά εμμέσως τις διατάξεις του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001.

20. Υπό τις συνθήκες αυτές, με απόφαση κατατεθείσα στις 6 Ιανουαρίου 2012, το *tribunal de commerce de Verviers* ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχει το άρθρο 2 του κανονισμού 44/2001, σε συνδυασμό ενδεχομένως με [το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχεία α' ή β'], την έννοια ότι απαγορεύει κανόνα περί δικαιοδοσίας, όπως ο κανόνας του άρθρου 4 του βελγικού νόμου της 27ης Ιουλίου 1961, ο οποίος προβλέπει δικαιοδοσία των βελγικών δικαστηρίων, αν ο αντιπρόσωπος είναι εγκατεστημένος στη βελγική επικράτεια και η αντιπροσωπεία πωλήσεων παράγει τα αποτελέσματά της εν όλω ή εν μέρει στη βελγική επικράτεια, ανεξαρτήτως του τόπου εγκαταστάσεως του αντιπροσωπευομένου, όταν αυτός έχει την ιδιότητα του εναγομένου;
- 2) Έχει το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 την έννοια ότι εφαρμόζεται σε σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων εμπορευμάτων, δυνάμει της οποίας ο ένας συμβαλλόμενος αγοράζει προϊόντα από τον άλλο με σκοπό να τα μεταπωλήσει στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους;
- 3) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο προηγούμενο ερώτημα, έχει το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001 την έννοια ότι αφορά σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων όπως η επίδικη;
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στα δύο προηγούμενα ερωτήματα, επίδικη παροχή σε περίπτωση λύσεως συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεων είναι η παροχή του πωλητή-αντιπροσωπευομένου ή η παροχή του αγοραστή-αντιπροσώπου;»

21. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν η Corman-Collins και η La Maison du Whisky, το Βασίλειο του Βελγίου και η Ελβετική Συνομοσπονδία, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

22. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 31ης Ιανουαρίου 2013, εκπροσωπήθηκαν η Corman-Collins, η La Maison du Whisky, η Βελγική Κυβέρνηση και η Επιτροπή.

7 — Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στις αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, C-533/07, Falco Privatstiftung και Rabitsch (Συλλογή 2009, σ. I-3327), και της 11ης Μαρτίου 2010, C-19/09, Wood Floor Solutions Andreas Domberger (Συλλογή 2010, σ. I-2121).

IV – Ανάλυση

A – Ο αποκλεισμός από τον κανονισμό 44/2001 του κανόνα περί δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 4 του βελγικού νόμου της 27ης Ιουλίου 1961 (πρώτο ερώτημα)

23. Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν ένας εθνικός κανόνας περί δικαιοδοσίας, όπως αυτός που περιέχεται στο άρθρο 4 του βελγικού νόμου της 27ης Ιουλίου 1961, μπορεί να εφαρμοσθεί κατά εναγομένου που κατοικεί εντός άλλου κράτους μέλους, παρά τις διατάξεις του κανονισμού 44/2001.

24. Πρόκειται για τον καθορισμό του αν, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω εθνικής διατάξεως, τα βελγικά δικαστήρια θα μπορούσαν να έχουν δικαιοδοσία όταν ένας αντιπρόσωπος που κατοικεί στη βελγική επικράτεια ενάγει έναν αντιπροσωπευόμενο λόγω της καταγγελίας της συμβάσεώς τους αντιπροσωπείας πωλήσεων, εφόσον η επίμαχη σύμβαση παράγει τα αποτελέσματά της σε όλη ή σε μέρος της επικράτειας αυτής, ανεξάρτητα από τον τόπο της κατοικίας ή της εταιρικής έδρας του εναγομένου.

25. Εν προκειμένω, η Corman-Collins διατείνεται ότι μπορεί να εναγάγει τη La Maison du Whisky ενώπιον βελγικού δικαστηρίου βάσει της διατάξεως αυτής, μολονότι η έδρα της τελευταίας αυτής εταιρίας βρίσκεται στο γαλλικό έδαφος.

26. Πλην της Corman-Collins, όλοι όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις συμφωνούν ότι πρέπει να προταθεί στο Δικαστήριο να απαντήσει ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου κανόνα περί δικαιοδοσίας αντλούμενου από το δίκαιο του δικάζοντος δικαστηρίου αποκλείεται υπό περιστάσεις του είδους αυτού, διότι αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής *ratione loci* του κανονισμού 44/2001.

27. Συντάσσομαι με την άποψη αυτή. Συγκεκριμένα, ο κανονισμός 44/2001 αποσκοπεί, μεταξύ άλλων⁸, στο να ορίσει κατά ενιαίο τρόπο τη διεθνή δικαιοδοσία σε όλες τις διαφορές που παρουσιάζουν κάποιο στοιχείο αλλοδαπότητας και των οποίων το αντικείμενο είναι σχετικό με τα θέματα που ο κανονισμός αυτός καταλαμβάνει⁹. Από την αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού αυτού προκύπτει σαφώς ότι, όταν ο εναγόμενος κατοικεί σε ένα από τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από τον εν λόγω κανονισμό, οι κοινοί κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που αυτός προβλέπει πρέπει κατ' αρχήν να εφαρμόζονται και να υπερισχύουν των περί δικαιοδοσίας κανόνων που ισχύουν εντός των διαφόρων αυτών κρατών.

28. Δυνάμει των ενοποιημένων αυτών κανόνων, αν ο εναγόμενος της σχετικής αγωγής κατοικεί εντός κράτους μέλους, όπως συμβαίνει στη διαφορά της κύριας δίκης, ο ενάγων οφείλει καταρχήν να ασκήσει την αγωγή ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού, σύμφωνα με τον κανόνα γενικής δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 2 του κανονισμού 44/2001.

8 — Η αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού 44/2001 διευκρινίζει ότι ο κανονισμός αυτός περιέχει διατάξεις οι οποίες επιτρέπουν αφενός, την ενοποίηση των κανόνων σύγκρουσης δικαιοδοσίας στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καθώς και, αφετέρου, την απλούστευση των διατυπώσεων για την ταχεία και απλή αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων κρατών μελών που δεσμεύονται από τον εν λόγω κανονισμό.

9 — Το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού προσδιορίζεται στο άρθρο 1 αυτού.

29. Από το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 προκύπτει ότι οι μόνες παρεκκλίσεις από την αρχή αυτή που μπορούν να γίνουν δεκτές είναι αυτές που προβλέπονται στις διατάξεις των τμημάτων 2 έως 7 του κεφαλαίου II του κανονισμού αυτού, περί διεθνούς δικαιοδοσίας. Ειδικότερα, όσον αφορά μια συμβατική σχέση όπως η επίμαχη της κύριας δίκης, εφαρμόζεται ο κανόνας ειδικής δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 5, σημείο 1, του εν λόγω κανονισμού, ως εναλλακτική λύση σε σχέση με τον κανόνα που περιέχεται στο άρθρο του 2¹⁰, και όχι οι κανόνες περί δικαιοδοσίας που απορρέουν από το δίκαιο των κρατών μελών.

30. Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου 3 ενισχύει την ιδέα ότι η πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να αποκλείσει την εφαρμογή των εθνικών περί δικαιοδοσίας κανόνων στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 44/2001¹¹, καθόσον αναφέρει ρητώς ότι οι κανόνες αυτοί δεν μπορούν να προβληθούν κατά εναγομένου που κατοικεί εντός κράτους μέλους.

31. Κατά συνέπεια, πρέπει, κατά τη γνώμη μου, στο πρώτο ερώτημα να δοθεί η απάντηση ότι, όταν ο εναγόμενος κατοικεί στο έδαφος κράτους μέλους διαφορετικού από αυτό στο οποίο έχει την έδρα του το επιληφθέν δικαστήριο, οι διατάξεις του κανονισμού 44/2001 αποκλείουν έναν εθνικό κανόνα περί διεθνούς δικαιοδοσίας όπως αυτός που προβλέπεται στο άρθρο 4 του βελγικού νόμου της 27ης Ιουλίου 1961.

B – Ο χαρακτηρισμός συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεων στο πλαίσιο του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 (δεύτερο και τρίτο ερώτημα)

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

32. Νομίζω ότι το δεύτερο και το τρίτο ερώτημα δεν έχουν τεθεί με σαφήνεια, καθόσον το αιτούν δικαστήριο φαίνεται να συγχέει τα διάφορα είδη δικαιοδοσίας που προβλέπονται στο άρθρο 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 και να μην έχει πλήρως λάβει υπόψη τον τρόπο κατά τον οποίο οι διάφορες αυτές δικαιοδοσίες οργανώνονται μεταξύ τους¹².

33. Με τα ερωτήματα αυτά, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν είναι το στοιχείο α' ή το στοιχείο β' του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 που πρέπει να εφαρμοστεί προκειμένου να προσδιοριστεί το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για να εκδικάσει μια αγωγή στηριζόμενη σε σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων.

34. Προκειμένου να δοθεί μια χρήσιμη απάντηση, δεδομένης της αλληλεπιδράσεως μεταξύ των δύο αυτών ερωτημάτων, θεωρώ ότι αυτά πρέπει να εξεταστούν από κοινού και ιδίως, λαμβανομένης υπόψη της ιεραρχίας που επιβάλλει το στοιχείο γ' του εν λόγω άρθρου 5, σημείο 1, να αντιστραφεί η σειρά τους, έτσι ώστε να εξεταστεί καταρχάς το τρίτο ερώτημα, που αφορά το στοιχείο β' της διατάξεως αυτής, κατόπιν δε το δεύτερο ερώτημα, που αφορά το στοιχείο α' της ίδιας διατάξεως¹³.

10 — Το εν λόγω άρθρο 5 επιτρέπει, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει, να επιλέξει ο ενάγων να ασκήσει την αγωγή ενώπιον δικαστηρίων άλλων πλην αυτών του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί ο εναγόμενος.

11 — Τα πράγματα είναι βεβαίως διαφορετικά αν η κατάσταση από την οποία ανέκυψε η ένδικη διαφορά είναι αμιγώς εσωτερική.

12 — Το αυτό ισχύει και για το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, για τους λόγους που θα αναπτύξω κατωτέρω.

13 — Συγκεκριμένα, το τελευταίο αυτό στοιχείο έχει επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με το προηγούμενο, όπως τούτο προκύπτει από το εν λόγω στοιχείο γ', κατά το οποίο «το στοιχείο α' εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β'» (η υπογράμμιση δική μου).

35. Προηγουμένως, υπενθυμίζω ότι, για την ερμηνεία του κανονισμού 44/2001, λαμβάνεται λυσιτελώς υπόψη η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις¹⁴ (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), όταν οι διατάξεις των δύο αυτών πράξεων μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες, έχοντας υπόψη ότι ο εν λόγω κανονισμός αντικατέστησε τη σύμβαση αυτή στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών¹⁵.

36. Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει, αφενός, ότι υφίσταται απόλυτη ταυτότητα μεταξύ των όρων του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 και αυτών του άρθρου 5, σημείο 1, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως των Βρυξελλών και, αφετέρου, ότι την ερμηνευτική συνέχεια μεταξύ των πράξεων αυτών όχι μόνο τη θέλησε ρητώς ο κοινοτικός νομοθέτης¹⁶, αλλά αυτή είναι επίσης σύμφωνη προς την αρχή της ασφαλείας δικαίου, πράγμα από το οποίο προκύπτει ότι στις διατάξεις αυτές πρέπει να αναγνωριστεί πανομοιότυπο περιεχόμενο¹⁷.

37. Αντιθέτως, όσον αφορά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, τα διδάγματα που μπορούν να αντληθούν από τις αποφάσεις που ερμήνευσαν τη Σύμβαση των Βρυξελλών είναι λιγότερο άμεσα διότι οι περί δικαιοδοσίας κανόνες που περιέχονται στο εν λόγω στοιχείο β' είναι νέοι. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις προπαρασκευαστικές εργασίες του εν λόγω κανονισμού όσο και τη διάρθρωση του άρθρου του 5, σημείο 1¹⁸, επισήμανε την ιδιομορφία της διατάξεως αυτής και συνήγαγε εντεύθεν ότι «η βούληση του κοινοτικού νομοθέτη, στο πλαίσιο του κανονισμού 44/2001, ήταν να συνεχίζουν να ισχύουν, για όλες τις *συμβάσεις πλην αυτών της πωλήσεως εμπορευμάτων και της παροχής υπηρεσιών*, οι αρχές της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με τη Σύμβαση των Βρυξελλών»¹⁹.

38. Προσθέτω ότι η πρόθεση του νομοθέτη ήταν, μου φαίνεται, να δίδεται στο εν λόγω στοιχείο β' ευρεία ερμηνεία σε σχέση με το εν λόγω στοιχείο α', λόγω του σκοπού της απλουστεύσεως που επιδιώκει ο κανονισμός 44/2001 σε σχέση με τις διατάξεις που υφίσταντο στη Σύμβαση των Βρυξελλών. Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού αυτού²⁰, καθώς και από την έκθεση του καθηγητή F. Rocar σχετικά με τη σύμβαση που αποκαλείται «νέα Σύμβαση του Λουγκάνο»²¹ και της οποίας οι διατάξεις προσαρμόστηκαν κατά την ίδια έννοια, προκύπτει ότι οι ειδικοί κανόνες αυτού του στοιχείου β' δημιουργήθηκαν για να αποφευχθούν οι δυσχέρειες εφαρμογής του κανόνα του στοιχείου α' που προκύπτουν από τη νομολογία η οποία προήλθε από τις αποφάσεις *Industrie Tessili Italiana Como* και *De Bloos*²². Ωστόσο, το Δικαστήριο φαίνεται να επέλεξε μια σχετικά περιοριστική προσέγγιση του στοιχείου β' στην προπαρατεθείσα απόφαση *Falco Privatstiftung* και *Rabitsch*²³.

14 — ΕΕ 1998, C 27, σ. 1. Σύμβαση όπως τροποποιήθηκε από τις διαδοχικές συμβάσεις περί της προσχωρήσεως των νέων κρατών μελών στη σύμβαση αυτή.

15 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2012, C-133/11, *Folien Fischer* και *Fofitec* (σκέψη 31), της 7ης Φεβρουαρίου 2013, C-543/10, *Refcomp* (σκέψη 18), καθώς και της 14ης Μαρτίου 2013, C-419/11, *Česká spořitelna* (σκέψη 27).

16 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 19 του κανονισμού 44/2001.

17 — Προπαρατεθείσες αποφάσεις *Falco Privatstiftung* και *Rabitsch* (σκέψεις 48 έως 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και *Česká spořitelna* (σκέψεις 43 και 44).

18 — Βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Falco Privatstiftung* και *Rabitsch* (σκέψη 54), η οποία παραπέμπει συναφώς στα σημεία 94 και 95 των προτάσεων της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak στην υπόθεση αυτή.

19 — Όπ.π. (σκέψη 55). Η υπογράμμιση δική μου.

20 — Βλ., ειδικότερα, πρόταση κανονισμού COM(1999) 348 τελικό, σ. 14.

21 — Εισηγητική έκθεση του καθηγητή Fausto Rocar επί της συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στο Λουγκάνο, στις 30 Οκτωβρίου 2007 (ΕΕ 2009, C 319, σ. 1, σκέψεις 49 έως 51). Η σύμβαση αυτή υπογράφηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, το Βασίλειο της Δανίας, τη Δημοκρατία της Ισλανδίας, το Βασίλειο της Νορβηγίας και την Ελβετική Συνομοσπονδία.

22 — Αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 1976, 12/76, *Industrie Tessili Italiana Como* (Συλλογή τόμος 1976, σ. 533), και 14/76, *De Bloos* (Συλλογή τόμος 1976, σ. 553).

23 — Στη σκέψη 43, το Δικαστήριο έκρινε ότι «[η] διεύρυνση, όμως, του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001 θα είχε ως συνέπεια να καταστρατηγηθεί η βούληση του κοινοτικού νομοθέτη ως προς το ζήτημα αυτό και θα περιόριζε την πρακτική αποτελεσματικότητα των στοιχείων γ' και α' της ίδιας αυτής διατάξεως».

39. Πρέπει να έχουμε κατά νου έναν άλλο κανόνα ερμηνείας του κανονισμού 44/2001, ήτοι αυτόν που συνίσταται στην ανάγκη αυτοτελούς ερμηνείας των εννοιών που περιέχονται στον κανονισμό αυτό, μεταξύ άλλων εκείνων που αφορούν τους περί δικαιοδοσίας κανόνες που αυτός προβλέπει, με αναφορά κυρίως στο σύστημα και στους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού, προκειμένου να διασφαλισθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή αυτού σε όλα τα κράτη μέλη²⁴. Τούτο συνεπάγεται, αφενός, να μη γίνεται καταρχήν παραπομπή στο δίκαιο των κρατών μελών και ιδίως σε αυτό του επιληφθέντος δικαστηρίου²⁵ και, αφετέρου, να μη γίνονται αδικαιολόγητες εξομοιώσεις μεταξύ των εν λόγω εννοιών και εκείνων που χρησιμοποιούνται σε άλλους κανόνες του δικαίου της Ένωσης²⁶.

40. Η κατευθυντήρια αυτή γραμμή είναι τοσούτω μάλλον σημαντική στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως καθόσον η έννοια «σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων», που χρησιμοποιείται από το αιτούν δικαστήριο στα προδικαστικά του ερωτήματα²⁷, δεν είναι μια έννοια η οποία έχει ορισθεί στο δίκαιο της Ένωσης²⁸ και δύναται να παραπέμπει σε διαφορετικές πραγματικότητες στο δίκαιο των κρατών μελών, αν υποτεθεί ότι όλα τα δίκαια αυτά γνωρίζουν αυτή τη μορφή συμβάσεως²⁹. Επιπλέον, παρατηρώ ότι στην προπαρατεθείσα υπόθεση De Bloos, η οποία αφορούσε ήδη τον προσδιορισμό του αρμοδίου δικαστηρίου για την εκδίκαση μιας αγωγής αποζημίωσης λόγω καταγγελίας άνευ προειδοποίησης συμβάσεως αντιπροσωπείας στην οποία ο ένας συμβαλλόμενος ήταν Βέλγος και ο άλλος Γάλλος, ούτε το Δικαστήριο ούτε ο γενικός εισαγγελέας είχαν ορίσει την έννοια αυτή, είτε σε σχέση με τα οικεία εθνικά δίκαια είτε κατά τρόπο γενικό και αφημένο.

41. Λαμβανομένης υπόψη της ποικιλίας των συμβάσεων αντιπροσωπείας πωλήσεων, είναι πιο εύκολο να δοθεί ένας αρνητικός³⁰ παρά ένας θετικός ορισμός. Ωστόσο, είναι δυνατόν να απομονωθούν ορισμένα στοιχεία που συνδέονται γενικώς με το είδος αυτό των συμβάσεων³¹, ήτοι το ότι η αντιπροσωπεία αποσκοπεί στη μεταπώληση των οικείων προϊόντων στο έδαφος όπου ισχύει η σύμβαση· ότι ο αντιπρόσωπος επιλέγεται από τον αντιπροσωπευόμενο· ότι ο αντιπρόσωπος έχει τουλάχιστον εξουσιοδοτηθεί να μεταπωλεί τα προϊόντα του αντιπροσωπευόμενου ή ακόμη ότι έχει το σχετικό αποκλειστικό δικαίωμα· ότι η συμβατική σχέση είναι διαρκής· ότι μπορεί να υφίσταται αποκλειστικότητα προμήθειας και/ή εφοδιασμού για τον αντιπροσωπευόμενο· ότι ο αντιπρόσωπος μπορεί να βαρύνεται με υποχρέωση αγοράς ή μεταπωλήσεως· και ότι τα μέρη μπορούν να επιλέξουν την από κοινού χρησιμοποίηση τεχνικών προωθήσεως των πωλήσεων³².

24 — Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση *Česká spořitelna* (σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

25 — Όπ.π. (σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

26 — Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι η έννοια «παροχή υπηρεσιών» κατά το άρθρο 56 ΣΛΕΕ δεν είναι ισοδύναμη με εκείνη της «παροχής υπηρεσιών» κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001. Επί της απορρίψεως της ως άνω αναλογίας, βλ. προπαρατεθείσα απόφαση *Falco Privatstiftung και Rabitsch* (σκέψεις 15, 33 επ.) και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak στην υπόθεση αυτή (σημεία 59 επ.).

27 — Υπενθυμίζω ότι το δικαστήριο αυτό εκτιμά ότι η συμβατική σχέση στην οποία η Corman-Collins βασίζει την αγωγή της αντιστοιχεί σε ένα τέτοιο είδος συμβάσεως. Διευκρινίζει στο δεύτερο ερώτημά του ότι η αγωγή της αφορά μια σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων «δυνάμει της οποίας ο ένας συμβαλλόμενος αγοράζει προϊόντα από τον άλλο με σκοπό να τα μεταπωλήσει στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους».

28 — Αντίθετα προς τον ορισμό που ισχύει, μεταξύ άλλων, για ένα άλλο είδος συμβάσεων διανομής όπως οι συμβάσεις εμπορικής αντιπροσωπείας [οδηγία 86/653/ΕΟΚ, του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες) (ΕΕ L 382, σ. 17)].

29 — Καίτοι ορισμένα εθνικά δίκαια, όπως και το βελγικό δίκαιο (άρθρο 1, παράγραφος 2, του βελγικού νόμου της 27ης Ιουλίου 1961), υιοθέτησαν έναν νομοθετικό ή κανονιστικό ορισμό της αντιπροσωπείας πωλήσεων και μια ειδική ρύθμιση της συμβάσεως αυτής, σε άλλα κράτη μέλη, αυτή η μορφή συμβάσεως προκύπτει ουσιαστικά από την πρακτική, πράγμα που δεν διευκολύνει τη διαμόρφωση μιας ομοιογενούς έννοιας.

30 — Οι συμβάσεις αυτές διακρίνονται σαφώς, αφενός, από τις συμβάσεις εμπορικής αντιπροσωπείας, καθόσον ο αντιπρόσωπος δεν διαθέτει εξουσία εκπροσώπησης του αντιπροσωπευόμενου και, αφετέρου, από τις συμβάσεις δικαιοχρήσης, καθόσον η αντιπροσωπεία πωλήσεων δεν στηρίζεται στην εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου διάθεση της τεχνικής ή διοικητικής φύσεως τεχνολογίας του προς όφελος του αντιπροσώπου.

31 — Διευκρινίζω ότι ένα τμήμα των στοιχείων αυτών θεωρούνται στο δίκαιο ορισμένων κρατών μελών και από ορισμένους νομικούς αναγκαία στοιχεία για τον χαρακτηρισμό της συμβάσεως αντιπροσωπείας, ενώ κάποια άλλα από τα στοιχεία αυτά εξαρτώνται αποκλειστικά από τη βούληση των μερών, αλλά οι προσεγγίσεις αυτές ποικίλλουν τόσο πολύ κατά τη γνώμη μου ώστε είναι αδύνατο να συναχθούν πραγματικές σταθερές.

32 — Η άδεια μεταπωλήσεως, καθώς και ο ενδεχόμενος αποκλειστικός χαρακτήρας της, απαιτούν μια επιλεκτικότητα εκ μέρους του αντιπροσωπευόμενου βασισμένη είτε σε δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας είτε σε μια πολιτική επιλεκτικής διανομής.

42. Προσθέτω ότι, έστω και αν ο χαρακτηρισμός της συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεων που δόθηκε, βάσει του βελγικού δικαίου, από το αιτούν δικαστήριο στην επίδικη έννομη σχέση αποτελεί αντικείμενο αμφισβητήσεως εκ μέρους της La Maison du Whisky και θα μπορούσε να συζητηθεί βάσει των στοιχείων που έχουν τεθεί στη δικογραφία, το Δικαστήριο δεν μπορεί να εκτιμήσει ή να χαρακτηρίσει το ίδιο τα πραγματικά περιστατικά ή τις σχετικές διατάξεις εθνικού δικαίου, σύμφωνα με πάγια νομολογία³³.

43. Η απάντηση στο δεύτερο και στο τρίτο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δοθεί με γνώμονα το σύνολο των εκτιμήσεων αυτών.

44. Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα αυτά, για την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 απαιτείται κατά τη γνώμη μου να εξεταστεί, τηρώντας τη σειρά που ορίζει το γράμμα της διατάξεως αυτής, αν μια διασυνοριακή σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων εμπίπτει είτε στην κατηγορία των πωλήσεων εμπορευμάτων κατά την έννοια του στοιχείου β', πρώτη περίπτωση, αυτού του σημείου 1, είτε στην κατηγορία των παροχών υπηρεσιών κατά την έννοια του στοιχείου β', δεύτερη περίπτωση, του εν λόγω σημείου 1, ή αν άλλως εμπίπτει στις άλλες μορφές συμβάσεων που διέπονται από το στοιχείο α', του ίδιου σημείου 1. Αναφέρω, εκ προοιμίου, ότι η άποψή μου είναι ότι πρέπει να γίνει δεκτή η δεύτερη από τις τρεις αυτές εναλλακτικές λύσεις, τούτο δε για τους λόγους που θα εκθέσω κατωτέρω.

2. Απόρριψη του χαρακτηρισμού της συμβάσεως ως πωλήσεως εμπορευμάτων κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001

45. Η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001 στην επίμαχη συμβατική σχέση υποστηρίζεται από τη La Maison du Whisky. Αφού υπενθύμισε ότι, προκειμένου να διακριθούν οι συμβάσεις πωλήσεως εμπορευμάτων από τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, πρέπει να γίνει αναφορά στη χαρακτηριστική παροχή των συμβάσεων αυτών³⁴, η La Maison du Whisky υποστηρίζει ότι η σύμβαση αντιπροσωπείας χαρακτηρίζεται από την υποχρέωση του αντιπροσωπευόμενου να παράσχει στον αντιπρόσωπο τα προϊόντα που αποτελούν το αντικείμενο της αντιπροσωπείας, υποχρέωση που συνιστά απόρροια του δικαιώματος του αντιπροσώπου να πωλεί τα προϊόντα αυτά σε καθορισμένο έδαφος. Εντεύθεν συνάγει ότι μια σύμβαση αντιπροσωπείας μπορεί να αφορά μόνον την πώληση εμπορευμάτων, πράγμα που πρέπει να έχει ως συνέπεια, κατ' αυτήν, τον αποκλεισμό του χαρακτηρισμού της συμβάσεως ως συμβάσεως παροχής υπηρεσιών. Μια τέτοια προσέγγιση συνάδει με εκείνη που υιοθέτησε το Corte suprema di cassazione (Ιταλία)³⁵, στηριζόμενο κυρίως στη Σύμβαση των Ηνωμένων εθνών που υπογράφηκε στη Βιέννη την 11η Απριλίου 1980³⁶, σε αντίθεση προς τη θέση που έλαβαν άλλα εθνικά δικαστήρια³⁷.

46. Γνωρίζοντας ότι, για να χαρακτηρίσει μια σύμβαση στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, το Δικαστήριο έχει όντως χρησιμοποιήσει ένα κριτήριο αντλούμενο από την αναζήτηση της παροχής που χαρακτηρίζει τη σύμβαση³⁸, πρέπει η πράξη που συνίσταται σε πώληση να αποτελεί την ουσία μιας συμβάσεως αντιπροσωπείας προκειμένου μια τέτοια σύμβαση να εμπίπτει στις διατάξεις της πρώτης περιπτώσεως του εν λόγω σημείου β'.

33 — Στο πλαίσιο της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής, κάθε εκτίμηση των επίδικων περιστατικών εμπίπτει στη δικαιοδοσία του εθνικού δικαστηρίου, μολονότι το Δικαστήριο μπορεί, σε πνεύμα συνεργασίας με το δικαστήριο αυτό, να του παράσχει όλα τα στοιχεία που κρίνει αναγκαία. Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 3ης Φεβρουαρίου 1977, 52/76, Benedetti (Συλλογή τόμος 1977, σ. 63, σκέψη 10) και της 5ης Μαρτίου 2009, C-545/07, Apis-Hristovich (Συλλογή 2009, σ. I-1627, σκέψη 32).

34 — Απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2010, C-381/08, Car Trim (Συλλογή 2010, σ. I-1255, σκέψεις 31 επ.).

35 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του Corte suprema di cassazione, της 14ης Δεκεμβρίου 1999, αριθ. 895. Κριτικό σχόλιο του F. Ferrari, σε *Giustizia civile*, 2000, I, σ. 2333 επ.

36 — Σύμβαση επί των συμβάσεων διεθνούς πωλήσεως εμπορευμάτων.

37 — Τα γαλλικά, τα ουγγρικά, τα ολλανδικά, τα ελβετικά, και τα αμερικανικά δικαστήρια, ενώπιον των οποίων ετέθη το ζήτημα αυτό, απέκλεισαν από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω συμβάσεως τις συμβάσεις διανομής, γενικά, και τις συμβάσεις αντιπροσωπείας πωλήσεων, ειδικότερα (βλ. Ferrari, F., όπ.π., σ. 2338· και Witz, D., *Recueil Dalloz*, 2008, σ. 2620 επ.).

38 — Προπαρατεθείσα απόφαση Falco Privatstiftung και Rabitsch (σκέψη 54).

47. Τούτο όμως δεν συμβαίνει κατά τη γνώμη μου, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, των εκτιμήσεων που εκτέθηκαν ανωτέρω σχετικά με τα στοιχεία που απαρτίζουν τυπικά μια σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων και, αφετέρου, του γεγονότος ότι άλλως δεν θα λαμβάνονταν υπόψη η ιδιομορφία που έγκειται στη συνήθη στο είδος αυτό των εμπορικών σχέσεων ύπαρξη μιας συμφωνίας-πλαίσιο αντιπροσωπείας η οποία διακρίνεται από τις επακόλουθες συμβάσεις πωλήσεως³⁹.

48. Υπογραμμίζω ότι η απόδειξη της συνάψεως μιας τέτοιας συμφωνίας-πλαίσιο δεν μπορεί να στηρίζεται μόνο στην ύπαρξη μιας σταθερής σχέσεως αντανακλώμενης στις διαδοχικές πωλήσεις, χωρίς έγγραφες ή προφορικές συμβάσεις. Επιπλέον, είναι δυνατόν μια συμφωνία-πλαίσιο συναφθείσα μεταξύ ενός παραγωγού και ενός εμπόρου χονδρικής, ή μεταξύ ενός εμπόρου χονδρικής και ενός εμπόρου λιανικής, να μην εμπίπτει στον χαρακτηρισμό της αντιπροσωπείας πωλήσεων⁴⁰.

49. Συνεπώς, θεωρώ ότι, αν αποδεικνύεται ότι τα μέρη έχουν πράγματι συνάψει σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων, το δικαστήριο που επιλήφθηκε διαφοράς σχετικής με μια τέτοια συμβατική σχέση δεν μπορεί να στηρίζει τη δικαιοδοσία του στο κριτήριο που αφορά τον τόπο παραδόσεως των πωληθέντων εμπορευμάτων, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001.

3. Δεκτός ο χαρακτηρισμός της συμβάσεως ως παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001

50. Η Επιτροπή υποστηρίζει τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001 στην επίμαχη συμβατική σχέση. Συντάσσομαι με τη θέση αυτή, αν υποθεθεί ότι πρόκειται όντως εν προκειμένω για σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων και όχι για απλές σχέσεις πωλήσεως που έχουν σταθερό χαρακτήρα. Θα επανέλθω επί της ουσιώδους αυτής διαφοράς.

51. Στην προπαρατεθείσα απόφαση Falco Privatstiftung και Rabitsch, το Δικαστήριο επέμεινε στην αναγκαιότητα μιας αυτοτελούς ερμηνείας της έννοιας «παροχή υπηρεσιών» κατά τη διάταξη αυτή και έκρινε ότι «η έννοια των υπηρεσιών προϋποθέτει, κατ' ελάχιστον, ότι ο παρέχων τις υπηρεσίες [αφενός] ασκεί συγκεκριμένη δραστηριότητα [τούτο δε, αφετέρου] έναντι αμοιβής»⁴¹.

52. Εξ όσων γνωρίζω, η υπό κρίση υπόθεση αποτελεί την πρώτη ευκαιρία για το Δικαστήριο να χρησιμοποιήσει τα κριτήρια εφαρμογής τα οποία έχει κατά τα προεκτεθέντα συναγάγει και, ενδεχομένως, να διευκρινίσει το περιεχόμενό τους⁴².

39 — Βλ., κατά την έννοια αυτή, σ. 568 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα G. Reischl, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση De Bloos. Η διάκριση αυτή, που γίνεται ευρέως δεκτή στο δίκαιο των κρατών μελών, προκύπτει από τις διαφορές οι οποίες υφίστανται όσον αφορά τους τρόπους συνάψεως (οι παραγγελίες που ακολουθούν μια συμφωνία-πλαίσιο δίδονται γενικώς μέσω δελτίων, ταχυδρομικών ή ηλεκτρονικών επιστολών, παρά μέσω τροποποιήσεων της αρχικής συμβάσεως), όσον αφορά τους σκοπούς (ο σκοπός διανομής των προϊόντων σε ένα έδαφος προκειμένου να κατακτηθεί η αγορά αυτή απουσιάζει στην περίπτωση μιας μεμονωμένης συμβάσεως πωλήσεως) και όσον αφορά τα εφαρμοστέα νομικά καθεστάτα (μεταξύ άλλων όσον αφορά τα περιορισμένα αποτελέσματα μιας ρήτρας περί διεθνούς δικαιοδοσίας περιεχομένης σε μία από τις συμβάσεις αυτές).

40 — Για παράδειγμα, αν μια εταιρία δεσμευθεί, μέσω μιας συμφωνίας-πλαίσιο, να αγοράζει πολλές χιλιάδες υπολογιστές χωρίς σήμα κάθε έτος, αλλά βάσει μηνιαίων συμβάσεων πωλήσεως που έχουν ατομικό χαρακτήρα, καθόσον θα συνάπτονται για κάθε επιμέρους παράδοση, μια τέτοια συμφωνία δεν συνιστά αντιπροσωπεία πωλήσεων αλλά μια απλή διαρκή σχέση πωλήσεως.

41 — Σκέψεις 29 έως 33.

42 — Είναι αληθές ότι, στο σημείο 59 των προτάσεων της στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Wood Floor Solutions Andreas Domberger η γενική εισαγγελέας V. Trstenjak είχε ήδη εφαρμόσει τα κριτήρια αυτά στη σύμβαση εμπορικής αντιπροσωπείας, αλλά το Δικαστήριο, στην κρίση του οποίου δεν είχε τεθεί το ζήτημα αυτό, δεν εφάρμοσε τα εν λόγω κριτήρια.

53. Είμαι της γνώμης ότι πρέπει, για να διαφυλαχθεί η συνοχή της νομολογίας, να γίνουν σεβαστά τα στοιχεία του ορισμού που έδωσε το Δικαστήριο στην εν λόγω απόφαση, χωρίς εντούτοις να γίνει δεκτή μια υπερβολικά περιοριστική εκδοχή της επίμαχης έννοιας⁴³, λαμβανομένων μεταξύ άλλων υπόψη των σκοπών που οδήγησαν στη θέσπιση της διατάξεως αυτής. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι οι συντάκτες του κανονισμού 44/2001 αποσκοπούσαν στην απλούστευση των κανόνων περί δικαιοδοσίας επί διαφορών εκ συμβάσεως⁴⁴, είναι σημαντικό να μη στερηθούν της πρακτικής τους αποτελεσματικότητας οι ειδικές διατάξεις του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', που αποσκοπούν στην αποφυγή της εφαρμογής του πολύπλοκου μηχανισμού τον οποίο προϋποθέτει η εφαρμογή του γενικότερου κανόνα που περιέχεται στο άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού.

54. Όσον αφορά το πρώτο κριτήριο που εισήγαγε το Δικαστήριο σύμφωνα με τα όσα υπενθυμίστηκαν ανωτέρω, το κριτήριο αυτό απαιτεί τη διενέργεια θετικών πράξεων, εξαιρουμένων των απλών παραλείψεων⁴⁵. Συναφώς, μου φαίνεται ότι η σύμβαση αντιπροσωπείας πώλησεων ικανοποιεί την απαίτηση αυτή⁴⁶ με βάση την ουσιώδη παροχή που εκπληρώνει ο αντιπρόσωπος προς όφελος του αντιπροσωπευόμενου, ήτοι τη διασφάλιση της διανομής των προϊόντων του τελευταίου αυτού κατά τρόπον ώστε ο αντιπροσωπευόμενος να απαλλάσσεται από την υποχρέωση δημιουργίας του δικού του δικτύου διανομής στο παραχωρούμενο έδαφος ή από την ανάθεση της μεταπωλήσεως σε ανεξάρτητους τρίτους. Υπογραμμίζω ότι στο πλαίσιο των προνομιακών σχέσεων που διατηρεί με τον αντιπροσωπευόμενο, ο αντιπρόσωπος παρέχει προστιθέμενη αξία σε σχέση με τις δραστηριότητες των απλών μεταπωλητών καθόσον, εν γένει, προσφέρει μια συνέχεια εφοδιασμού για τα προϊόντα του αντιπροσωπευόμενου χάρη στην αποθήκευση, παρέχει υπηρεσίες μετά την πώληση αν τα εμπορεύματα αυτά είναι δαρκή και/ή δύναται να ευνοήσει την προώθηση των εν λόγω προϊόντων μέσω ειδικών προσφορών⁴⁷.

55. Όσον αφορά το δεύτερο κριτήριο, που έγκειται στην «αμοιβή» που πρέπει να χορηγείται σε αντάλλαγμα μιας τέτοιας δραστηριότητας, θεωρώ ότι δεν μπορεί να νοηθεί υπό στενή έννοια, πράγμα που θα μπορούσε να προϋποθέτει την καταβολή χρηματικής αμοιβής, διότι μια τέτοια προσέγγιση θα απέκλειε την ύπαρξη υπηρεσιών που παρέχονται χωρίς αντιπαροχή χρηματοοικονομικού χαρακτήρα και οι οποίες δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι εμπίπτουν στην έννοια της «παροχής υπηρεσιών» κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001⁴⁸.

56. Όσον αφορά ειδικότερα τις συμβάσεις αντιπροσωπείας πώλησεων, η γνώμη μου είναι ότι η οικονομική αντιπαροχή που λαμβάνει ο αντιπρόσωπος, σε αντάλλαγμα της προαναφερθείσας δραστηριότητάς του, προκύπτει μεταξύ άλλων από το χαρακτηριστικό πλεονέκτημα που του παρέχει ο αντιπροσωπευόμενος, ήτοι την εδαφική αποκλειστικότητα, ή τουλάχιστον την εγγύηση ότι ένας περιορισμένος αριθμός αντιπροσώπων θα έχουν τη δυνατότητα να μεταπωλούν τα προϊόντα του αντιπροσωπευόμενου επί ενός καθορισμένου εδάφους. Επιπλέον, ο αντιπροσωπευόμενος παρέχει εν γένει στον αντιπρόσωπο μια ευνοϊκότερη θέση απ' ό,τι στους απλούς μεταπωλητές, προσφέροντάς

43 — Στο σημείο 54 των προτάσεών της, στην προπαρατεθείσα υπόθεση Falco Privatstiftung και Rabitsch, η γενική εισαγγελέας V. Trstenjak εκφράσθηκε επίσης υπέρ μιας ευρείας εκδοχής της έννοιας αυτής.

44 — Βλ. σημείο 38 των παρουσών προτάσεων.

45 — Στην προπαρατεθείσα απόφαση Falco Privatstiftung και Rabitsch (σκέψη 31), το Δικαστήριο απέκλεισε τον χαρακτηρισμό ως «παροχής υπηρεσιών» μιας συμβάσεως διά της οποίας ο κάτοχος του παραχωρηθέντος δικαιώματος διανοητικής ιδιοκτησίας υποχρεωνόταν, έναντι του αντισυμβαλλομένου του, αποκλειστικά να μην αμφισβητήσει την εκ μέρους του τελευταίου αυτού εκμετάλλευση του εν λόγω δικαιώματος, με το αιτιολογικό ότι, παραχωρώντας την εκμετάλλευση του δικαιώματος αυτού, δεν εκπλήρωνε καμία παροχή και δεσμευόταν απλώς να αφήσει τον αντισυμβαλλόμενο του να εκμεταλλευθεί ελεύθερα το εν λόγω δικαίωμα.

46 — Η γενική εισαγγελέας V. Trstenjak είχε προτείνει μια διαφορετική προσέγγιση, θεωρώντας ότι η παροχή υπηρεσιών προϋπέθετε την εκ μέρους του προσώπου άσκηση «ορισμένης δραστηριότητας ή ενέργειας» και ενισχύοντας a contrario το επιχείρημα αυτό με μια αναφορά στη θεωρητική θέση κατά την οποία μια σύμβαση αποκλειστικής αντιπροσωπείας δεν είναι ούτε σύμβαση πώλησεως ούτε παροχή υπηρεσιών (βλ. σημείο 57 και υποσημείωση 56 των προτάσεών της στην προπαρατεθείσα υπόθεση Falco Privatstiftung και Rabitsch).

47 — Από μια τελεολογική ανάλυση των συμβάσεων διανομής, όπως οι συμβάσεις αντιπροσωπείας, μπορεί να συναχθεί σαφώς ότι «αποσκοπούν στην παροχή μιας υπηρεσίας κατακτήσεως και εκμεταλλεύσεως της τοπικής αγοράς» (Sindres, D., «De la qualification d'un contrat-cadre de distribution au regard des règles communautaires de compétence», *Rev. crit. D.I.P.*, 2008, σ. 863, σκέψη 12, και παρατιθέμενη θεωρία).

48 — Τούτο ισχύει στην περίπτωση των υπηρεσιών που παρέχονται δωρεάν (για παράδειγμα, οι δραστηριότητες που ένας δικηγόρος θα μπορούσε να ασκήσει εθελοντικά προς όφελος ενός αιτούντα άσυλο). Τμήμα της θεωρίας εκτιμά μάλιστα ότι η σχετική με την αμοιβή απαίτηση θα μπορούσε να μην αποτελεί αναγκαίο στοιχείο (βλ. Magnus, U. και Mankowski, P., όπ.π., σ. 155, καθώς και τους συγγραφείς που παρατίθενται στην υποσημείωση 474 του βιβλίου αυτού).

του διευκολύνσεις πληρωμής και/ή τη μεταβίβαση τεχνογνωσίας μέσω εκπαίδευσεων. Μια τέτοια επιλεκτικότητα και αυτά τα λοιπά προνόμια αντιπροσωπεύουν οικονομική αξία για τον αντιπρόσωπο, που μπορεί να τον παρακινήσει να δεχθεί να συνάψει προνομιακές σχέσεις με τον αντιπροσωπευόμενο και να καταβάλει προσπάθειες για την προώθηση της εμπορίας των προϊόντων του τελευταίου αυτού.

57. Κατά συνέπεια, μια σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων μπορεί, κατά την άποψή μου, να χαρακτηριστεί ως σύμβαση «παροχής υπηρεσιών» στο πλαίσιο της εφαρμογής του κανόνα περί δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του εν λόγω κανονισμού.

58. Η θέση αυτή ενισχύεται από τις διατάξεις του κανονισμού Ρώμη I, ο οποίος πρέπει κατά το δυνατόν να λαμβάνεται υπόψη κατά την ερμηνεία του κανονισμού 44/2001⁴⁹, χωρίς ωστόσο το Δικαστήριο να υποχρεούται να τον λαμβάνει υπόψη κατά τρόπο μηχανικό⁵⁰. Υπενθυμίζω ότι η αιτιολογική σκέψη 17 του κανονισμού Ρώμη I χαρακτηρίζει ως «συμβάσεις παροχής υπηρεσιών» τις «συμβάσεις διανομής», τμήμα των οποίων αποτελούν οι συμβάσεις αντιπροσωπείας πωλήσεων, και αναφέρει ότι η ερμηνεία πρέπει να είναι η ίδια και για τον κανονισμό 44/2001. Δεν θα φθάσω μέχρι να υποστηρίξω, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, ότι ο κοινοτικός νομοθέτης επέλεξε με τον τρόπο αυτό μια συνολική εξομοίωση των συμβάσεων διανομής με τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, διότι η αιτιολογική αυτή σκέψη, καίτοι αναφέρει ότι οι συμβάσεις διανομής αποτελούν συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, διευκρινίζει *in fine* ότι πρόκειται για ειδικές συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, για τις οποίες προβλέπονται ειδικοί κανόνες στο άρθρο 4 του κανονισμού Ρώμη I⁵¹. Ωστόσο, είμαι υπέρ του να λαμβάνει το Δικαστήριο ρητώς υπόψη την προσέγγιση που ακολούθησε ο νομοθέτης στον κανονισμό Ρώμη I και να υιοθετεί ένα σύστημα ερμηνείας που να διασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ του κανονισμού αυτού και του κανονισμού 44/2001, κατά τον ίδιο τρόπο που το έπραξε στην απόφαση Koelzsch⁵².

59. Συγκεκριμένα, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξετάσει αν υφίσταται, στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί, ανταλλαγή παροχών ισοδύναμη με παροχή υπηρεσιών, που υπερβαίνει δηλαδή το στάδιο των απλών εμπορικών σχέσεων με σταθερό χαρακτήρα, προκειμένου να επιβεβαιώσει ότι το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001 είναι όντως η διάταξη που πρέπει να εφαρμοστεί εν προκειμένω.

60. Πράγματι, μια διαρκής σχέση προμήθειας μεταξύ ενός παραγωγού ή ενός εμπόρου χονδρικής και ενός εμπόρου μπορεί, κατά τη γνώμη μου, να εξομοιωθεί με απλή σύμβαση πωλήσεως εμπορευμάτων και εμπίπτει συνεπώς στον κανόνα περί ειδικής δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του εν λόγω κανονισμού, τούτο δε έστω και αν η εμπορική αυτή σχέση παρουσιάζει *de facto* μια αποκλειστικότητα ή μια σταθερότητα μακροπρόθεσμα. Αντιθέτως, αν ο υποτιθέμενος αγοραστής-αντιπρόσωπος έχει σαφώς ειδικές συμβατικές υποχρεώσεις⁵³ και αυτές στηρίζονται στην οικονομική αντιπαροχή που οφείλει ο πωλητής-αντιπροσωπευόμενος⁵⁴, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι μια τέτοια σχέση αντιπροσωπείας πωλήσεων αντιστοιχεί σε παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001.

49 — Η επιθυμία του νομοθέτη να υπάρχει μέριμνα για μια τέτοια συνοχή διαλαμβάνεται στην αιτιολογική σκέψη 7 του κανονισμού Ρώμη I.

50 — Επισημαίνω ότι στην προπαρατεθείσα υπόθεση Falco Privatstiftung και Rabitsch, ενώ η γενική εισαγγελέας V. Trstenjak είχε υπογραμμίσει στα σημεία 67 έως 69 των προτάσεών της τη χρησιμότητα μιας ομοιόμορφης ερμηνείας του κανονισμού 44/2001 και του κανονισμού Ρώμη I, το Δικαστήριο δεν ενσωμάτωσε αυτή την εκτίμηση στο σκεπτικό της αποφάσεώς του.

51 — Συγκεκριμένα, η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου 4 περιέχει κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών (στοιχείο β') που είναι διαφορετικοί από εκείνους που προβλέπονται για τις συμβάσεις διανομής (στοιχείο στ').

52 — Στις σκέψεις 33 επ. της αποφάσεως αυτής, της 15ης Μαρτίου 2011, C-29/10 (Συλλογή 2011, σ. I-1595), το Δικαστήριο έκρινε ότι η ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 2, στοιχείο α', της συμβάσεως της Ρώμης της 19ης Ιουνίου 1980, σχετικά με το δίκαιο που εφαρμόζεται στις συμβατικές υποχρεώσεις, από την οποία απορρέει ο κανονισμός Ρώμη I, έπρεπε να δίδεται υπό το φως εκείνης που αφορά τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, από την οποία προήλθε ο κανονισμός 44/2001, όταν τα κριτήρια αυτά καθορίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία για τις ίδιες υποθέσεις και χρησιμοποιούν παρόμοιες έννοιες.

53 — Υποχρεώσεις όπως η τήρηση αποθεμάτων, η παροχή υπηρεσιών μετά την πώληση ή η διενέργεια πράξεων προωθήσεως των πωλήσεων.

54 — Η αντιπαροχή αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή, μεταξύ άλλων, είτε ειδικών εκπάσεων και/ή διευκολύνσεων πληρωμής συνδεομένων με την επιτυχία της διανομής, είτε αρωγής κατά τη διανομή ή την προώθηση των πωλήσεων.

61. Υπενθυμίζω ότι το βάρος της αποδείξεως, ενώπιον του επιληφθέντος δικαστηρίου, ότι τα στοιχεία αυτά που είναι καθοριστικά για τη στήριξη της δικαιοδοσίας συντρέχουν πράγματι μεταξύ των δεδομένων της διαφοράς το φέρει ο διάδικος ο οποίος επικαλείται την ύπαρξη συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεων, πράγμα που προϋποθέτει μια παροχή υπηρεσιών δυνάμενη να διαφοροποιηθεί από μια απλή σύμβαση πωλήσεως. Προσθέτω ότι ένας τέτοιος χαρακτηρισμός πρέπει να στηρίζεται στη συγκεκριμένη ανάλυση της συμβατικής σχέσεως, και όχι στον ορισμό αυτού του είδους των συμβάσεων που μπορεί να περιέχεται στο δίκαιο του δικάζοντος δικαστηρίου.

62. Αν η απαιτούμενη απόδειξη προσκομιστεί δεόντως και καταστεί έτσι βέβαιος ο χαρακτηρισμός της συμβάσεως ως παροχής υπηρεσιών, το δικαστήριο που επιλήφθηκε διαφοράς αφορώσας σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων θα μπορέσει να στηρίξει τη δικαιοδοσία του επί του κριτηρίου που αφορά τον τόπο όπου πραγματοποιήθηκε ή έπρεπε να πραγματοποιηθεί η παροχή των υπηρεσιών, βάσει της δεύτερης περίπτωσης του εν λόγω στοιχείου β'.

4. Αποκλεισμός της εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001

63. Με το δεύτερο ερώτημά του, που εξετάζεται μετά το τρίτο ερώτημα για τους λόγους που εκτέθηκαν ανωτέρω, το αιτούν δικαστήριο επιθυμεί να γνωρίζει αν μια σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων, δυνάμει της οποίας ένα συμβαλλόμενο μέρος αγοράζει από το άλλο προϊόντα προκειμένου να τα μεταπωλήσει στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001.

64. Η Corman-Collins και η Βελγική Κυβέρνηση απαντούν καταφατικά, ξεκινώντας από την παραδοχή, την οποία ελάχιστα τεκμηριώνουν, ότι οι συμβάσεις αντιπροσωπείας πωλήσεων δεν είναι ούτε συμβάσεις πωλήσεως ούτε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, ή τουλάχιστον, κατά τη Βελγική Κυβέρνηση, δεν εμπίπτουν «μόνο» σε μία από τις δύο αυτές κατηγορίες συμβάσεων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού. Η θέση αυτή έχει γίνει δεκτή από τη νομολογία ορισμένων κρατών μελών και υποστηρίζεται από μέρος της θεωρίας⁵⁵.

65. Προς στήριξη της θέσεως αυτής έχουν προβληθεί διάφορα επιχειρήματα. Το ένα εξ αυτών είναι ότι μόνο μια γραμματική ερμηνεία των εννοιών θα μπορούσε να καταλήξει στην ενιαιοποίηση των κανόνων περί διεθνούς δικαιοδοσίας εντός της Ένωσης. Ένα άλλο είναι ότι η πράξη χαρακτηρισμού δεν μπορεί να οδηγήσει στην επιλογή μιας υπερβολικά απλουστευτικής προσεγγίσεως, η οποία δεν θα ελάμβανε υπόψη τις ποικίλες μορφές που η σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων μπορεί να λάβει και θα παρέλειπε να συνεκτιμήσει τις ιδιομορφίες που η σύμβαση αυτή μπορεί να παρουσιάζει στο δίκαιο διαφόρων κρατών μελών. Ωστόσο, δεν έχω πειστεί από τα επιχειρήματα αυτά, με δεδομένο, αφενός, ότι η πλειονότητα των εμπορικών συμβατικών μορφών είναι ποικιλόμορφη και δύσκολα μπορεί να χαρακτηριστεί κατά τρόπο που να καθιστά δυνατή την ενοποίηση των εννοιών και, αφετέρου, ότι δεν μπορεί να ακολουθηθεί μια αμιγώς συγκριτική προσέγγιση για να ερμηνευθούν οι έννοιες που περιέχονται στον κανονισμό 44/2001 και να προσδιοριστεί σε ποιο είδος διαφορών εμπίπτουν, καθόσον το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως αποφανθεί ότι πρέπει να επιλέγεται ο αυτοτελής ορισμός των εννοιών αυτών.

66. Θεωρώ, αντιθέτως, ότι μια σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων πρέπει να χαρακτηρίζεται ως σύμβαση παροχής υπηρεσιών, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, για τους προεκτεθέντες λόγους.

55 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις του γαλλικού Cour de cassation, της 23ης Ιανουαρίου 2007 (αίτηση αναίρεσεως αριθ. 05-12.166, *La semaine juridique*, éd. générale, σημείωμα T. Azzi), της 5ης Μαρτίου 2008 (αίτηση αναίρεσεως αριθ. 06-21.949, *Recueil Dalloz*, 2008, σ. 1729, σημείωμα H. Kenfack) και της 9ης Ιουλίου 2008 (αίτηση αναίρεσεως αριθ. 07-17.295, *Rev. crit. D.I.P.*, 2008, σ. 863, σημείωμα D. Sindres), καθώς και παραπομπές παρατεθείσες στην υποσημείωση 4 των παρούσων προτάσεων.

67. Από το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο γ', του εν λόγω κανονισμού, όμως, προκύπτει ότι ο κανόνας περί δικαιοδοσίας που περιέχεται στο στοιχείο α' της ίδιας διατάξεως πρέπει να εφαρμόζεται μόνον εναλλακτικώς και ελλείψει άλλου, σε σχέση με τους περί δικαιοδοσίας κανόνες που περιέχονται στο στοιχείο β' αυτής. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν υπάρχει, κατά τη γνώμη μου, λόγος περαιτέρω διερεύνησης όσον αφορά την εφαρμογή της πρώτης από τις δύο αυτές σειρές κανόνων στην υπό κρίση υπόθεση.

68. Ωστόσο, ορισμένα στοιχεία ερμηνείας του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 θα δοθούν επικουρικώς στο πλαίσιο της απαντήσεως στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο, έστω και αν το γράμμα του δεν το αναφέρει ρητώς, αφορά στην πραγματικότητα την ερμηνεία της διατάξεως αυτής.

69. Όσον αφορά το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, προτείνω συνεπώς στο Δικαστήριο να δώσει την απάντηση ότι το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001 είναι η διάταξη του κανονισμού αυτού η οποία πρέπει να εφαρμοστεί για να προσδιοριστεί το δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγής στηριζόμενης σε διασυνοριακή σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων, πράγμα που προϋποθέτει ειδικές συμβατικές υποχρεώσεις αφορώσες την εκ μέρους του αντιπροσώπου διανομή των εμπορευμάτων που πωλεί ο αντιπροσωπευόμενος, καθόσον αυτό το είδος συμβάσεως εμπίπτει στην παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

Γ – Ο προσδιορισμός της επίδικης παροχής που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 (τέταρτο ερώτημα)

70. Το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στα δύο προηγούμενα ερωτήματα, επίδικη παροχή σε περίπτωση λύσεως συμβάσεως αντιπροσωπείας πωλήσεων είναι η παροχή του πωλητή-αντιπροσωπευόμενου ή η παροχή του αγοραστή-αντιπροσώπου;»

71. Η διατύπωση αυτή είναι τουλάχιστον ασαφής, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων των οποίων ζητείται η ερμηνεία⁵⁶. Παρά την ασάφεια αυτή, θεωρώ ότι το Δικαστήριο είναι σε θέση να δώσει προσήκουσα απάντηση στο τέταρτο ερώτημα που του υποβλήθηκε, λαμβανομένης υπόψη της ρητής αιτιολογήσεως του ερωτήματος αυτού που περιέχεται στην απόφαση περί παραπομπής. Συγκεκριμένα, το δικάζον δικαστήριο διευκρινίζει ότι, «μόνον αν η σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων δεν χαρακτηριστεί σύμβαση πωλήσεως εμπορευμάτων ή σύμβαση παροχής υπηρεσιών, θα πρέπει να προσδιοριστεί ποια είναι η [επίδικη] παροχή στην οποία θεμελιώνεται εν προκειμένω το υποβαλλόμενο αίτημα»⁵⁷. Από την έτσι διατυπωθείσα συλλογιστική προκύπτει ότι το ερώτημα περικλείει ένα σφάλμα γραφίδας, καθόσον το δικαστήριο δεν θέλησε να αναφερθεί στην περίπτωση κατά την οποία δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί ούτε το στοιχείο α' ούτε το στοιχείο β' του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, αλλά, στην πραγματικότητα, στην περίπτωση κατά την οποία δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί ούτε η πρώτη ούτε η δεύτερη περίπτωση του εν λόγω στοιχείου β'⁵⁸.

56 — Η La Maison du Whisky φρονεί μάλιστα ότι είναι αδύνατο να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό όπως υποβλήθηκε, διότι το εν λόγω ερώτημα στηρίζεται σε πολλαπλή σύγχυση.

57 — Βλ. τελευταία σκέψη της αποφάσεως περί παραπομπής.

58 — Υπενθυμίζεται ότι οι εν λόγω, πρώτη και δεύτερη, περιπτώσεις αφορούν αντιστοίχως την «πώληση εμπορευμάτων» και την «παροχή υπηρεσιών».

72. Δεδομένου ότι το Δικαστήριο διαθέτει επαρκή προς τούτο στοιχεία, το ερώτημα μπορεί να αναδιατυπωθεί⁵⁹ υπό την έννοια ότι το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' ουσίαν, σε περίπτωση που –σε αντίθεση με την απάντηση που προτείνει– η διαφορά της κύριας δίκης δεν εμπίπτει στο άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', του κανονισμού 44/2001, αν «η επίδικη παροχή [που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής]», κατά την έννοια του στοιχείου α' του ίδιου άρθρου 5, σημείο 1, είναι η παροχή του πωλητή-αντιπροσωπευμένου ή η παροχή του αγοραστή-αντιπροσώπου.

73. Συναφώς, η Corman-Collins υποστηρίζει ότι, εφόσον η υποχρέωση του αντιπροσωπευμένου είναι να παράσχει τη δυνατότητα στον αντιπρόσωπο να ασκήσει το δικαίωμά του πώλησεως κατ' αποκλειστικότητα επί συγκεκριμένου εδάφους, η αγωγή αποζημιώσεως θα έπρεπε να ασκηθεί ενώπιον των δικαστηρίων που έχουν την έδρα τους στην περιφέρεια αυτή⁶⁰.

74. Θεωρώ, όπως και η Επιτροπή, ότι η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να αναζητηθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως των Βρυξελλών. Συγκεκριμένα, υπενθυμίζω ότι οι όροι που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 είναι απολύτως πανομοιότυποι με εκείνους της διατάξεως αυτής της εν λόγω συμβάσεως και ότι έχει προηγουμένως κριθεί ότι στην πρώτη από αυτές τις διατάξεις πρέπει, κατά συνέπεια, να αναγνωρισθεί περιεχόμενο πανομοιότυπο με αυτό της δεύτερης⁶¹.

75. Από την άφθονη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, στην οποία πρέπει συνεπώς να συνεχίσει να γίνεται αναφορά, παρά τις δυσχέρειες εφαρμογής που τονίστηκαν σε σχέση με αυτήν⁶², προκύπτει μια σειρά κριτηρίων που καθιστούν δυνατό τον προσδιορισμό του αρμόδιου δικαστηρίου σε διαφορές εκ συμβάσεως και τα οποία είναι λυσιτελή μεταξύ άλλων όσον αφορά την παροχή που πρέπει να λαμβάνεται προς τούτο υπόψη και τον προσδιορισμό του τόπου εκπληρώσεως της.

76. Μία από τις νομολογιακές αυτές αρχές είναι ότι η έννοια της «επίδικης παροχής [που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής]», που διαλαμβάνεται στο άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001, αντιστοιχεί στην παροχή που απορρέει από την επίμαχη σύμβαση⁶³ και τη μη εκπλήρωση της οποίας επικαλείται ο ενάγων για να δικαιολογήσει την αγωγή του⁶⁴. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, σε περίπτωση που ο ενάγων είναι ένας αντιπρόσωπος που προβάλλει το δικαίωμά του επί καταβολής αποζημιώσεως ή ζητεί τη λύση της συμβάσεως εις βάρος του αντιδίκου, η εν λόγω

59 — Η διαδικασία συνεργασίας που θέσπισε το άρθρο 267 ΣΛΕΕ επιτρέπει στο Δικαστήριο να αναδιατυπώσει ένα προδικαστικό ερώτημα προκειμένου να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση που θα του παράσχει τη δυνατότητα να εκδικάσει τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί (μεταξύ άλλων, απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-243/09, Fuß, Συλλογή 2010, σ. I-9849, σκέψη 39).

60 — Η Βελγική Κυβέρνηση εκφράστηκε επίσης κατά την έννοια αυτή, στο πλαίσιο της απαντήσεώς της στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

61 — Προπαρατεθείσες αποφάσεις Falco Privatstiftung και Rabitsch (σκέψεις 48 έως 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και Česká spořitelna (σκέψεις 43 και 44).

62 — Στην προαναφερθείσα έκθεσή του επί της «νέας Συμβάσεως του Λουγκάνο» (σημεία 44 επ.), ο καθηγητής F. Pocar υπενθυμίζει τις κατευθύνσεις που προτάθηκαν, ανεπιτυχώς, για να ξεπεραστούν οι δυσχέρειες αυτές. Σημειώνω ότι το άρθρο 7, σημείο 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 351, σ. 1), που αναδιατύπωσε τον κανονισμό 44/2001, δεν έθεσε τέρμα στον δύσκολο χειρισμό μηχανισμό που προκύπτει από την εν λόγω νομολογία.

63 — Κατά τη γνώμη μου, η επίμαχη παροχή μπορεί να απορρέει είτε από την ίδια τη σύμβαση είτε από τα αποτελέσματα που ο νόμος συνδέει με τη σύμβαση αυτή. Βλ. σ. 569 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα G. Reischl στην προαναφερθείσα υπόθεση De Bloos: «είναι η κυρία υποχρέωση την οποία [ο αντιπροσωπευόμενος] υπέχει, που συνιστά το αντικείμενο της δίκης ακόμα κι αν οι συνέπειες της παραβιάσεως της εν λόγω υποχρέωσης καθορίζονται από το νόμο».

64 — Βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση De Bloos (σκέψεις 9 έως 14): απόφαση της 29ης Ιουνίου 1994, C-288/92, Custom Made Commercial (Συλλογή 1994, σ. I-2913, σκέψη 23), καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Česká spořitelna (σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

έννοια παραπέμπει στην παροχή του αντιπροσωπευμένου που αντιστοιχεί στο συμβατικό δικαίωμα στο οποίο βασίζονται τα αιτήματα αυτά⁶⁵. Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς της κύριας δίκης, και όχι στο Δικαστήριο, να ορίσει το ακριβές περιεχόμενο της παροχής αυτής.

77. Επιπλέον, έστω και αν το ερώτημα δεν υποβλήθηκε αυτό καθαυτό από το αιτούν δικαστήριο, θεωρώ ότι είναι αναγκαίο, προκειμένου αυτό να διαφωτιστεί πλήρως, να του υπομνησθεί ότι ο προσδιορισμός του τόπου εκπληρώσεως της επίδικης παροχής που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής έχει επίσης αποτελέσει αντικείμενο πολλών αποφάσεων του Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, ο τόπος όπου «εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί» η επίδικη παροχή, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001, πρέπει να προσδιορίζεται σύμφωνα με το δίκαιο που διέπει την εν λόγω παροχή βάσει των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο έχει την έδρα του το επιληφθέν δικαστήριο⁶⁶.

78. Τέλος, όπως το υπογραμμίζει η Επιτροπή, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, αν η αγωγή βασίζεται όχι σε μία αλλά σε περισσότερες παροχές απορρέουσες από την ίδια σύμβαση και ο τόπος εκπληρώσεως δεν είναι ο ίδιος για όλες τις παροχές σύμφωνα με το εφαρμοστέο δίκαιο, το επιληφθέν δικαστήριο, για να προσδιορίσει τη δικαιοδοσία του, θα στηριχτεί στην αρχή ότι το παρεπόμενο ακολουθεί την τύχη του κυρίου⁶⁷. Σε περίπτωση που οι εν λόγω παροχές είναι ισοδύναμες, υπό την έννοια ότι καμία από αυτές δεν φαίνεται να είναι η κύρια σε σχέση με τις άλλες, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το επιληφθέν δικαστήριο έχει δικαιοδοσία μόνο για το μέρος της αγωγής που αφορά τις παροχές των οποίων ο τόπος εκπληρώσεως βρίσκεται στο εθνικό έδαφος και όχι εκείνες που πρέπει να εκπληρωθούν εντός άλλου κράτους μέλους⁶⁸. Εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να προσδιορίσει αν τούτο ισχύει στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του.

79. Εν κατακλείδι, σε περίπτωση που το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 αποτελέσει τον κανόνα περί δικαιοδοσίας που το Δικαστήριο θα κρίνει ότι έχει εφαρμογή σε μια υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, θα πρέπει κατά τη γνώμη μου στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, όπως αναδιατυπώθηκε, να δοθεί η απάντηση ότι «η επίδικη παροχή [που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής]», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, είναι η συμβατική υποχρέωση του αντιπροσωπευμένου της οποίας τη μη εκπλήρωση επικαλείται ο αντιπρόσωπος προς στήριξη της αγωγής του.

V – Πρόταση

80. Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την εξής απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το tribunal de commerce de Verviers:

- 1) Το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, 4 και 5, σημείο 1, του εν λόγω κανονισμού, έχει την έννοια ότι εμποδίζει την εφαρμογή κατά εναγομένου κατοικούντος εντός άλλου κράτους μέλους ενός εθνικού κανόνα περί δικαιοδοσίας, όπως αυτός που περιέχεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1,

65 — Προπαρατεθείσα απόφαση De Bloos (σκέψεις 14 και 15), υπενθυμιζομένου ότι στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο κλήθηκε επίσης να αποφανθεί κατόπιν αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως υποβληθείσας από βελγικό δικαστήριο στο πλαίσιο διαφοράς σχετικά με μια σύμβαση αντιπροσωπείας αποκλειστικών πωλήσεων.

66 — Προπαρατεθείσα απόφαση Custom Made Commercial (σκέψη 26), απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1999, C-420/97, Leathertex (Συλλογή 1999, σ. I-6747, σκέψη 33), καθώς και προπαρατεθείσα απόφαση Česká spořitelna (σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

67 — Στην σκέψη 19 της αποφάσεως της 15ης Ιανουαρίου 1987, 266/85, Shenavai (Συλλογή 1987, σ. 239), προστίθεται δε ότι, «με άλλα λόγια, μεταξύ περισσότερων επίδικων παροχών, η κύρια παροχή θα προσδιορίσει τη δικαιοδοσία του».

68 — Προπαρατεθείσα απόφαση Leathertex (σκέψεις 39 έως 42). Στην υπόθεση αυτή, που αφορούσε την καταγγελία μιας συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπείας, το βελγικό δικαστήριο είχε θεωρήσει, κατ' εφαρμογήν της νομολογίας του Δικαστηρίου, ότι η υποχρέωση καταβολής αποζημιώσεως λόγω μη τηρήσεως της προθεσμίας καταγγελίας έπρεπε να εκπληρωθεί στο Βέλγιο, ενώ η υποχρέωση καταβολής προμηθειών έπρεπε να εκπληρωθεί στην Ιταλία.

του νόμου της 27ης Ιουλίου 1961, σχετικά με τη μονομερή καταγγελία των συμβάσεων αντιπροσωπείας αποκλειστικών πωλήσεων αορίστου χρόνου, όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο της 13ης Απριλίου 1971, σχετικά με τη μονομερή καταγγελία των συμβάσεων αντιπροσωπείας πωλήσεων, ο οποίος προβλέπει τη δικαιοδοσία των βελγικών δικαστηρίων όταν ένας αντιπρόσωπος εγκατεστημένος στο βελγικό έδαφος ενάγει έναν αντιπροσωπευόμενο λόγω της καταγγελίας της συμβάσεώς τους αντιπροσωπείας πωλήσεων που παράγει τα αποτελέσματά της εντός του συνόλου ή τμήματος του ίδιου αυτού εδάφους, ανεξάρτητα από τον τόπο εγκαταστάσεως του εναγομένου.

- 2) Το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο β', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 44/2001, το οποίο αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία σε διαφορές εκ συμβάσεως για την παροχή υπηρεσιών, έχει εφαρμογή προκειμένου να προσδιοριστεί το δικαστήριο που έχει δικαιοδοσία για να εκδικάσει αγωγή με την οποία ένας ενάγων εγκατεστημένος εντός κράτους μέλους προβάλλει, κατά εναγομένου εγκατεστημένου εντός άλλου κράτους μέλους, δικαιώματα απορρέοντα από σύμβαση αντιπροσωπείας πωλήσεων, πράγμα για το οποίο απαιτείται η σύμβαση που δεσμεύει τα μέρη να περικλείει πράγματι ειδικές συμβατικές παροχές αφορώσες την εκ μέρους του αντιπροσώπου διανομή των εμπορευμάτων που πωλεί ο αντιπρόσωπος.
- 3) Επικουρικώς, αν το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 έχει εφαρμογή υπό περιστάσεις όπως αυτές της διαφοράς της κύριας δίκης, όπου ένας αγοραστής-αντιπρόσωπος ενάγει έναν πωλητή-αντιπροσωπευόμενο λόγω λύσεως των συμβατικών τους σχέσεων, η επίδικη παροχή που χρησιμεύει ως βάση της αγωγής, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, είναι η υποχρέωση του πωλητή-αντιπροσωπευόμενου η οποία απορρέει από την επίμαχη σύμβαση και τη μη εκπλήρωση της οποίας επικαλείται ο ενάγων για να δικαιολογήσει την αγωγή του.